

2, 2, 12. KĪTJ. ÇA. 23, 2, 12. 24, 1, 10. — Vgl. अत्रिचतुर्द्वै.

चतुरात्मन् (च० + आ०) adj. vier Personen darstellend, mit 4 Gesichtern versehen: विष्णु HARIV. 12884. केशव RĪGĀ-TAR. 4, 507. 5, 25.

चतुरानन (च० + आ०) adj. viergesichtig, m. Bein. Brahman's AK. 1, 1, 1, 11. VARĀH. BRH. S. 95, 18. KATHĀS. 24, 96. BUĀG. P. 5, 1, 30.

चतुरानर्तन (च० + आ०) n. ein Tanz zu Vieren oder in 4 Abtheilungen ÇĀṆKH. GRHJ. 1, 11.

चतुराश्रम्य MBu. 12, 2425 fehlerhaft für चा०.

चतुरिडस्पदस्तोम (च० + इ० - स्तोम; vgl. u. इड्) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 216 (चतुरिडः प०).

चतुरुत्तरै (च० + उत्तर) adj. um vier zunehmend RV. PRĪT. 16, 5. AIR. BR. S. 6. ÇAT. BR. 10, 1, 2, 9. 3, 1, 1. 13, 5, 1, 1. ०रेण adv. 12, 3, 1, 5, 7.

चतुरुष्ण (च० + उ०) n. die vier brennenden Gewürze: schwarzer Pfeffer, langer Pfeffer, trockner Ingwer und die Wurzel vom langen Pfeffer BHĪVAPR. im ÇKDR. — Vgl. त्र्युष्ण unter ऊष्ण und चतुर्जातक.

चतुर्गति (च० + गति) m. Schildkröte H. 1333.

चतुर्गव (च० + गव) n. ein mit vier Rindern bespannter Wagen KĪTJ. ÇA. 22, 11, 2.

चतुर्गृहीतै (चतुस् + गृ०) adj. vier Mal geschöpft, n. das viermalige Schöpfen ÇAT. BR. 3, 2, 4, 15. 4, 4, 2, 4. KĪTJ. ÇA. 6, 1, 4. 10, 10. 7, 6, 12.

चतुर्ग्राम (च० + ग्राम) N. pr. eines Landes LIA. I, 72.

चतुर्जातक (च० + जात) n. = चातुर्जातक = कटुचातुर्जातक SuçA. 1, 371, 4. Sch. zu KĪTJ. ÇA. 19, 1, 20.

चतुर्णवत (von च० + नवति) adj. von 94 begleitet: शतम् 194 KĪTJ. ÇA. 16, 8, 23. — Vgl. चतुर्नवत.

1. चतुर्थ (von चवर्) 1) adj. der vierte P. 5, 2, 51. VOP. 7, 41. AV. 8, 9, 3. 13, 4, 16. TBĀ. 1, 1, 2, 2. f. ई AV. 15, 13, 4. VS. 23, 4. TS. 5, 6, 10, 2, 7. 2, 10, 4. यदिमा लोकानाति चतुर्थमस्ति वा न वा ÇAT. BR. 1, 2, 2, 12. प्रजापतिर्वा अतीमा लोकाश्चतुर्थः 4, 6, 1, 4. यद्वै चतुर्थं तत्तुरीयम् 1, 2, 14. 5, 1, 4, 11. — 2) m. der vierte Laut in den fünfteiligen Lautgruppen, die tönende Aspirata VS. PRĪT. 1, 54. 4, 106. 121. RV. PRĪT. 4, 2. KĪÇ. zu P. 1, 1, 50. — 3) f. ई a) (sc. रात्रि) der 4te Tag im Halbmonat KĪTJ. ÇA. 15, 10, 1. 25, 8, 1. ०कर्मन् die Cerimonie des 4ten Hochzeitstages GOBB. 2, 3, 1. ÇĀṆKH. GRHJ. 1, 18. Verz. d. B. H. No. 1021. COLEBR. Misc. Ess. I, 222. — b) (sc. विनक्ति) die Endungen des 4ten Casus, der 4te Casus, Dativ P. 1, 3, 55. 2, 1, 36. 3, 12. 13. 62. 73. 6, 2, 44. 3, 7. 8, 1, 20. — Vgl. तुरीय, तुर्य.

2. चैतुर्थ (wie eben) adj. den 4ten Theil ausmachend, n. Viertel P. 5, 3, 49. 2, 2, 3. यथा चतुर्थं धर्मस्य रक्षिता लभते फलम् HARIV. 9713. तपसो ऽस्य चतुर्थेन तृतीयेनाथ वा पुनः । अथेन वापि MBu. 1, 1822. 13, 3098. fg. चतुर्थं भित्तायाः = चतुर्थभित्ता P. 2, 2, 3, Sch.

चतुर्थक (von चतुर्थ) 1) adj. a) der vierte ÇAUT. 4, 31. — b) चै० den vierten Tag wiederkehrend, τεταρταῖος, von Fiebern P. 5, 2, 81. HARIV. 10335. SuçA. 2, 403, 7. 406, 14. — 2) f. चतुर्थिका ein best. Gewicht, = 4 Karsha = 1 Pala VAIDJAKAPAR. im ÇKDR. — Vgl. चातुर्थक.

चतुर्थकालम् (च० + काल) adv. zur 4ten Essenszeit d. i. am Abend des zweiten Tages M. 11, 109. ०कालिक adj. der 3 Mahlzeiten vorübergehen lässt und erst die 4te einnimmt 6, 19.

II. Theil.

चतुर्थफल (च० + फल) n. the second inequality or equation of a planet KĪLAS. 360 bei HAUGHT.

चतुर्थभक्त (च० + भक्त) n. das Zusichnehmen der 4ten Mahlzeit (nachdem man 3 hat vorübergehen lassen): ०क्षपण MBu. 13, 5145.

चतुर्थभान् (च० + भान्) adj. den vierten Theil als Abgabe von seinen Unterthanen empfangend, von einem Könige MBu. 2, 585; vgl. M. 10, 118.

चतुर्थस्वर (च० + स्वर) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 216.

चतुर्थशं (च० + शं) 1) m. Viertel RĪGĀN. im ÇKDR. चतुर्थशं हि धर्मस्य रक्षिता लभते फलम् HARIV. 9690. — 2) adj. ein Viertel erhaltend M. 8, 210.

चतुर्दष्ट (च० + दष्ट) 1) adj. s. u. दष्ट. — 2) m. a) Bein. Vishṇu's H. Ç. 68. — b) N. pr. eines Wesens im Gefolge von Skanda MBu. 9, 2564. eines Dānava HARIV. 12935.

चतुर्दत्त (च० + दत्त) m. 1) Bein. von Airāvata, Indra's Elephanten, H. 177. — 2) N. pr. eines Elephanten PAṆKAT. 139, 13.

चतुर्दशी (von चतुर्दशन्) 1) adj. f. ई a) der 14te JĀG. 2, 113. R. 2, 112. 25. BUĀG. P. 1, 3, 18. — b) aus 14 bestehend: स्तोम VS. 9, 34. ÇĀṆKH. ÇA. 9, 8, 3. 14, 72, 2. पाद RV. PRĪT. 17, 19. — 2) f. ई (sc. रात्रि) der 14te Tag im Halbmonat H. 131. ÇĀṆKH. GRHJ. 4, 7. ÂÇ. GRHJ. 2, 3. M. 4, 113. 114. 128. MBu. 1, 4712. 3, 5068. KATHĀS. 23, 180.

चतुर्दश्या (wie eben) adv. 14fach ÇAT. BR. 10, 4, 2, 11. BUĀG. P. 5, 26, 38.

चैतुर्दशन् (च० + द०) adj. vierzehn RV. 10, 114, 7. ÇAT. BR. 10, 2, 3, 11. 13, 5, 4, 9. KĪTJ. ÇA. 17, 10, 2. चतुर्दशर्च AV. 19, 23, 11. चैतुर्दशान्तर adj. VS. 9, 34. चतुर्दशसु ÇAT. BR. 9, 3, 2, 8. चतुर्दशविध adj. Verz. d. B. H. No. 636.

चतुर्दशम (von चतुर्दशन्) adj. der 14te BUĀG. P. 8, 13, 34.

चतुर्दशिक (von चतुर्दशी) ein Festmahl am 14ten Tage im Halbmonat VJUP. 135.

चतुर्दरिक (च० + दार) N. des 5ten Lambaka im Kathāsaritsāgara KATHĀS. 1, 5.

चतुर्दिशम् (च० + दिश्) adj. nach allen vier Weltgegenden MBu. 2, 570. BUĀG. P. 5, 17, 5. 21, 7.

चतुर्दाल (च० + दाल) m. n. eine königliche Sänfte BUOĀ im ÇKDR.

चतुर्द्वीपचक्रवर्तिन् (च - द्वीप + च०) m. Beherrscher aller vier Dvīpa BUHN. Lot. de la b. l. 307. fg. 4, 13.

चतुर्धा (von चवर्) adv. in vier Theile, — Theilen, vierfach VOP. 7, 44. एकं विचक्र चर्ममं चतुर्धा RV. 4, 35, 2, 3. AV. 4, 34, 7. अथातर्पयचतुर्दशतुर्धा देवान्मनुष्यांश्च असुरानुत सूर्यान् 8, 9, 24. TS. 7, 2, 10, 3. ÇAT. BR. 1, 2, 1. 1. चतुर्धा क्षीमा अङ्गुलयः 7, 5, 2, 62. 3, 4, 2, 1. ०विक्रित 1, 2, 3, 1. 2, 3, 1. 17. भू sich in 4 theilen AV. 10, 10, 29. चतुर्धा व्यक्रामन् TS. 2, 2, 11, 5. MBu. 1, 7160. 9, 2487. 14, 2665. BUĀG. P. 3, 26, 14.

चतुर्नवत (von चतुर्नवति) adj. der 94ste in den Unterschriften der Adhijāja im MBu. — Vgl. चतुर्णवत.

चतुर्नवति (च० + न०) f. 96; davon चतुर्नवतितम der 94ste in den Unterschr. der Sarga im R.

चतुर्बाहु (च० + बाहु) adj. vierarmig PAṆKAT. 251, 24. Vishṇu BUĀG. P. 8, 17, 4. ÇIVA ÇIV. — Vgl. चतुर्भुज.